

Kijkstrategieën bij kinderen en jongeren

Leen Lamont, Carla Van De Velde en Malika Nahari
Visuele revalidatie De Markgrave

Revalidatie De Markgrave

Inhoudstafel

- 1 Inleiding
- 2 Gezichtsveldproblemen met bijbehorende kijkstrategieën
  - 3 Perifeer
  - 3 Centraal
  - 3 Halfzijdig
  - 3 Andere

Revalidatie De Markgrave

de Markgrave

Inleiding

- ▣ Vaak spontaan
- ▣ Bewustwording
- ▣ Uitzonderingen: verworven aandoeningen (zoals hemianopsie na hersenletsel), cvi, ...
- ▣ Kijkstrategie hangt af van het gezichtsveld

Revalidatie De Markgrave

de Markgrave

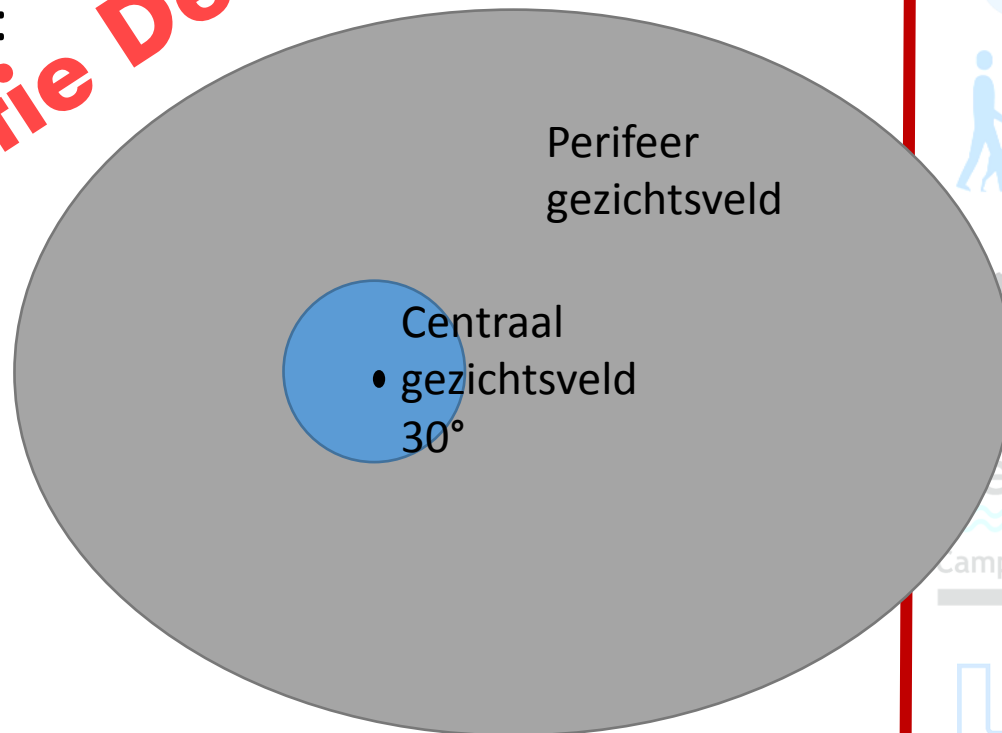

Inleiding

Gezichtsveld:

- ↻ Het **gezichtsveld** is het beeld dat gezien wordt zonder hoofd of ogen te bewegen.
- ↻ Rechter oog:

Revalidatie De Markgrave

de Markgrave

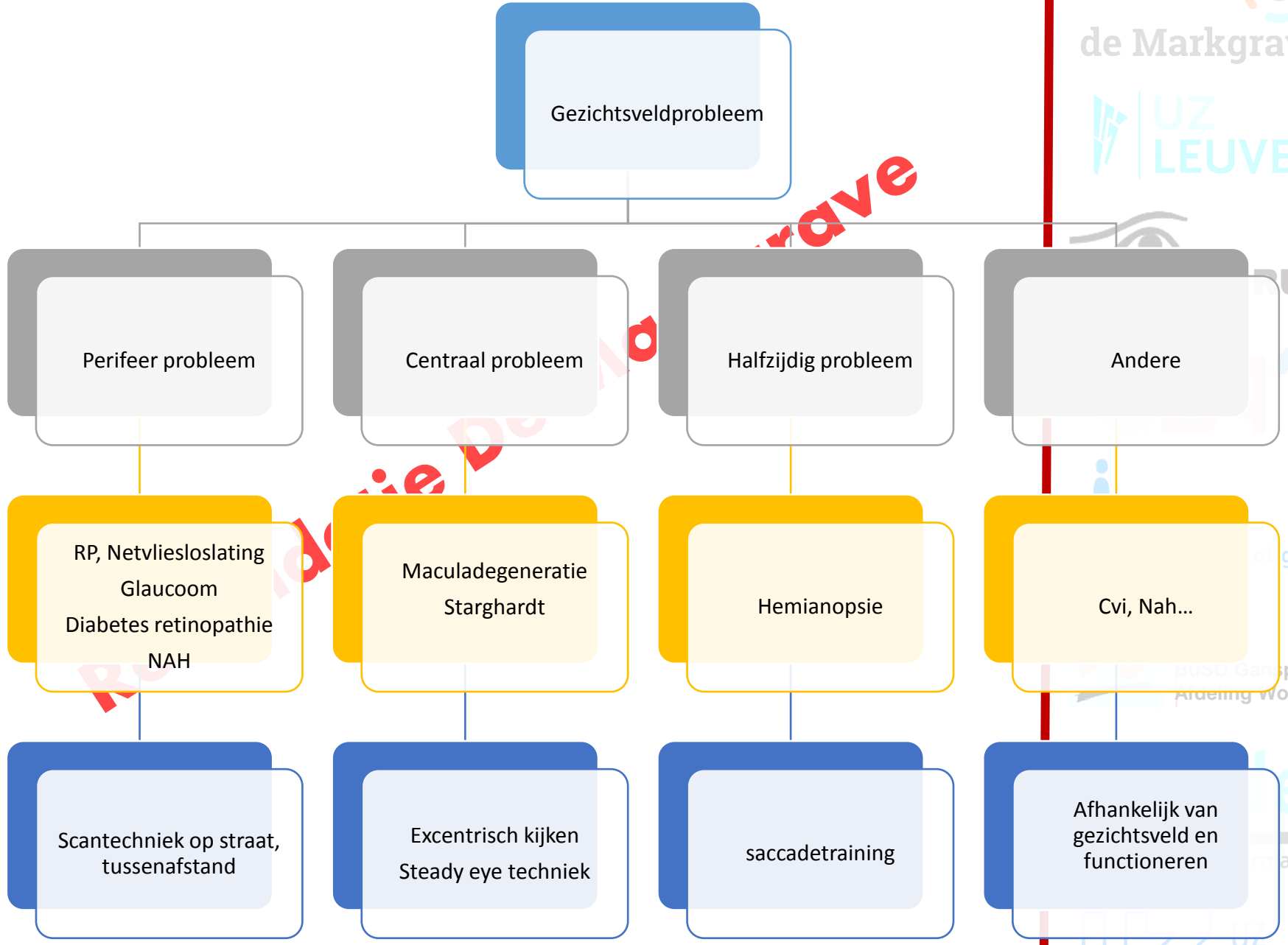
Gezichtsveldproblemen met bijbehorende strategieën

Revalidatie De Markgrave

de Markgrave

Gezichtsveldprobleem

Perifeer probleem

Centraal probleem

Halfzijdig probleem

Andere

RP, Netvliesloslating
Glaucoom
Diabetes retinopathie
NAH

Scantechniek op straat,
tussenafstand

de Markgrave

UZ
LEUVEN

UZ
GENT

braillelign

BuSO Ganspoel
Afdeling Woluwe

deKade
Campus
Spermalie

UZ
GENT

Testing

1 Oftalmologisch onderzoek:

- ↻ Visustest veraf
- ↻ Visustest nabij
- ↻ Kleurenzien
- ↻ Contrasttest
- ↻ Goldmann perimetrie

Revalidatie De Markgrave

de Markgrave

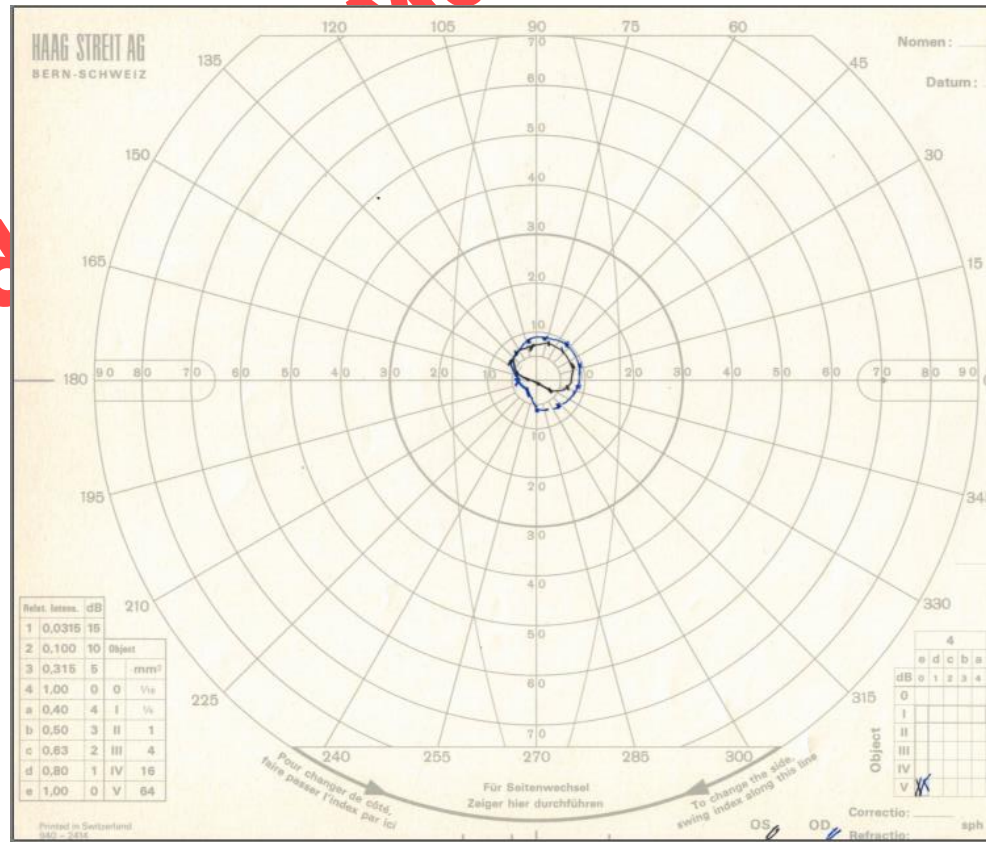

Testing

- 1 Oftalmologisch onderzoek:
  - 1 Goldmann perimetrie

Revalidatie

de Markgrave

Testing

1 Low vision onderzoek

1 functioneel gezichtsveld

- o Doel: wat ziet de patiënt in de praktijk? Wat kan hij in 1 blik overschouwen tijdens het wandelen op straat?

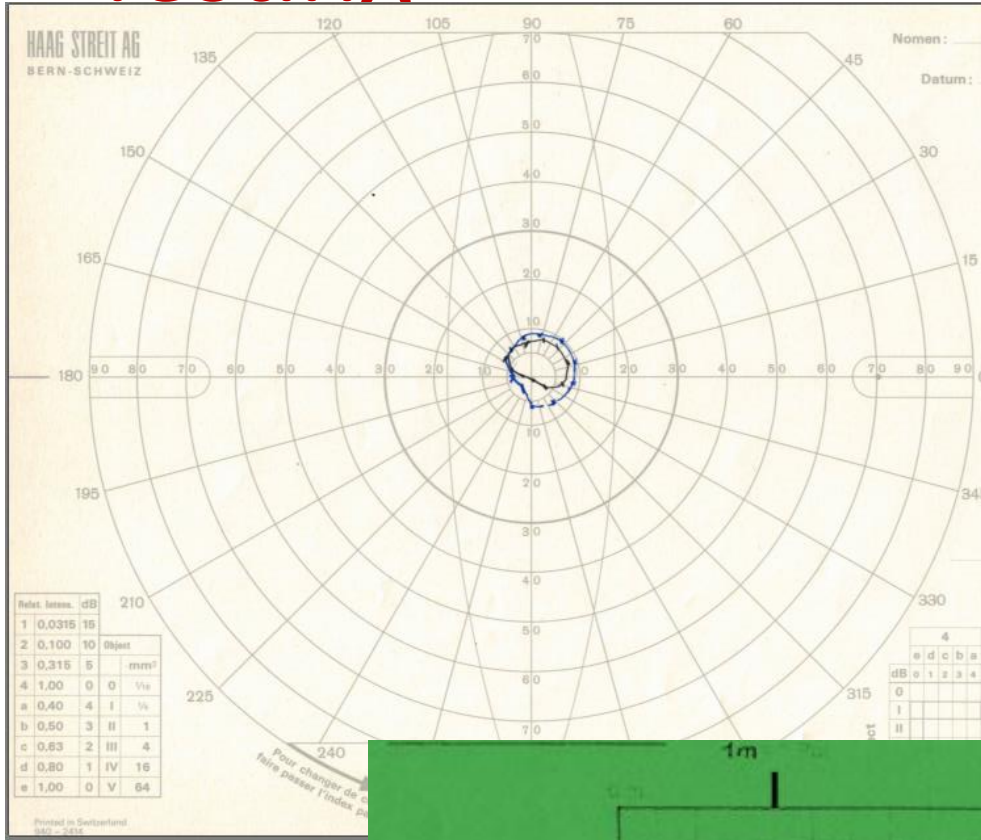
Revalidatie De Markgrave

de Markgrave

Testing

Kgrave

de Markgrave

Testing

1 Low vision onderzoek

- 1 Functioneel gezichtsveld veraf
- 1 Functioneel gezichtsveld tussenafstand
  - 1 Cijfers op kast , voorwerpen op tafel zoeken
  - 1 Welke strategie wordt gebruikt?

Revalidatie De Markgrave

de Markgrave

Testing

1 Low vision onderzoek

- ↷ Functioneel gezichtsveld veraf
- ↷ Functioneel gezichtsveld tussenafstand
- ↷ Functioneel gezichtsveld nabij
  - Hoeveel letters/woorden kunnen tegelijk gezien worden?
  - Hoe wordt een drukke prent bekeken?

Revalidatie De Markgrave

de Markgrave

Kijkstrategietraining

1 Veraf

- ↪ Aanleren scantechniek op basis van uitkomst functioneel gezichtsveld
- ↪ 3 technieken:
  - Ver-dicht
  - Solsleutel
  - Zandloper/acht/dollarteken
- Transfer naar mobiliteit (speelplaats, weg van/naar school, turnles)

Revalidatie De Markgrave

de Markgrave

Kijkstrategietraining

1 Veraf

2 Tussenafstand

- 1 Bij zoeken naar voorwerpen op tafel ed.
- 1 Scantechniek van links naar rechts en boven naar onder
- 1 Afbakenen van de zone die je wil scannen

Revalidatie De Markgrave

de Markgrave

Kijkstrategietraining

1 Veraf

2 Tussenafstand

- 1 Bij zoeken naar voorwerpen op tafel ed.
- 1 Scantechniek van links naar rechts en boven naar onder
- 1 Afbakenen van de zone die je wil scannen

➤ Transfer naar ADL, bord lezen, kinderen terugvinden op de speelplaats

Revalidatie De Markgrave

de Markgrave

Kijkstrategietraining

- 1 Veraf
- 2 Tussenafstand
- 3 Nabij
  - 4 Voor lezen: weinig technieken mogelijk
    - 5 Steady eye techniek?

Revalidatie De Markgrave

de Markgrave

Kijkstrategietraining

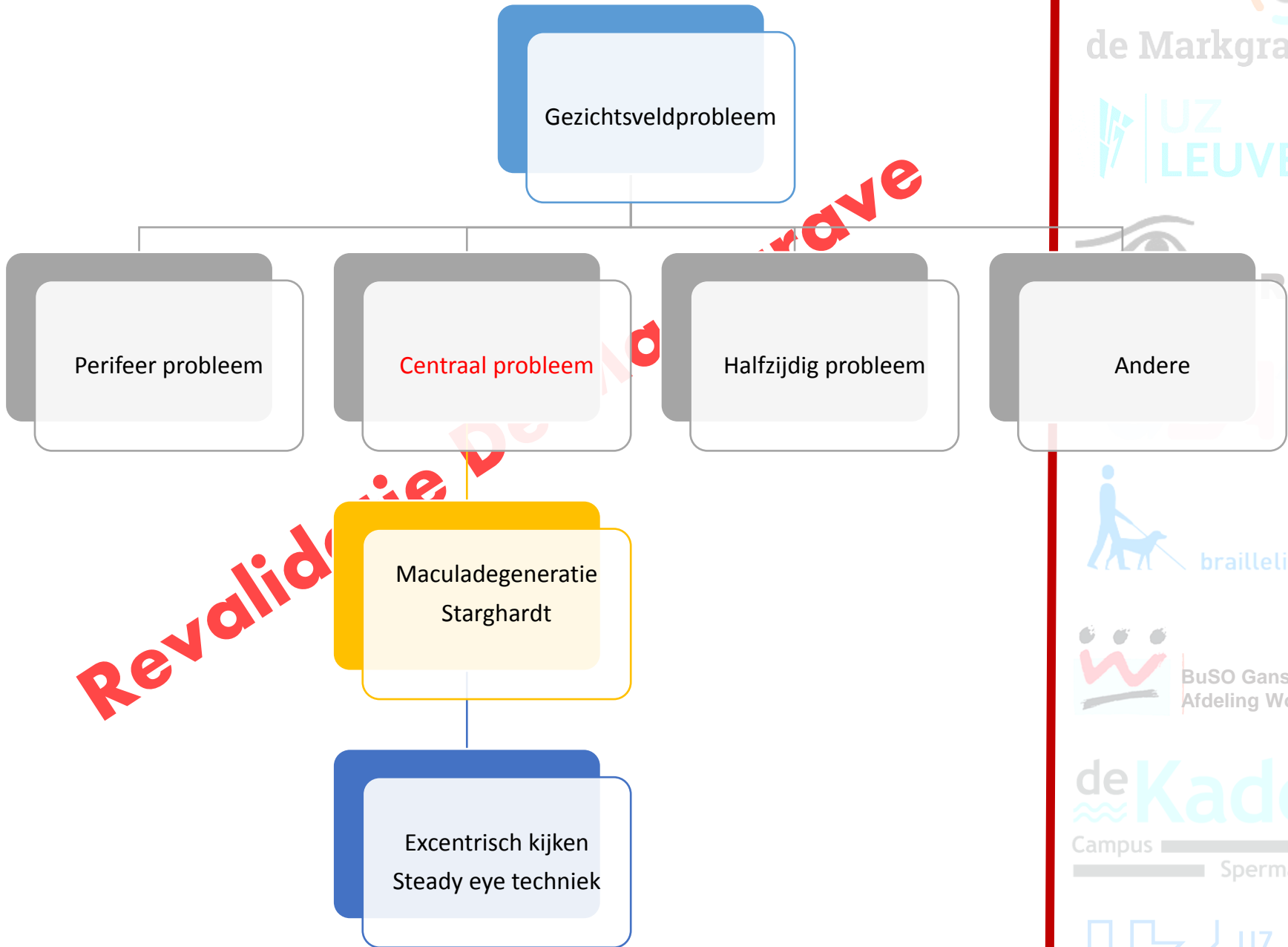
1 Mogelijke taak ondersteuner:

- 1 Doorverwijzen naar een revalidatiecentrum indien kijkgedrag niet optimaal lijkt te verlopen
- 1 De leerling stimuleren om de scantechniek die werd aangeleerd door het revalidatiecentrum ook effectief toe te passen in concrete situaties (bvb bij bord lezen, op de speelplaats...)

de Markgrave

Centraal gezichtsvelddefect

Revalidatie De Markgrave

de Markgrave

Centraal gezichtsvelddefect

1 Er is een centraal scotoom

- ↪ Een absoluut scotoom
- ↪ Relatief scotoom
- ↪ Multiple scotomen
- ↪ Oedeem
- ↪ ringscotoom

Revalidatie De Markgrave

de Markgrave

Centraal gezichtsvelddefect

Ervaar het zelf ahv je blinde vlek:

Reva

de Markgrave

de Markgrave

Centraal gezichtsvelddefect – kijkstrategieën

- ▣ Excentrisch kijken
- ▣ Steady eye techniek

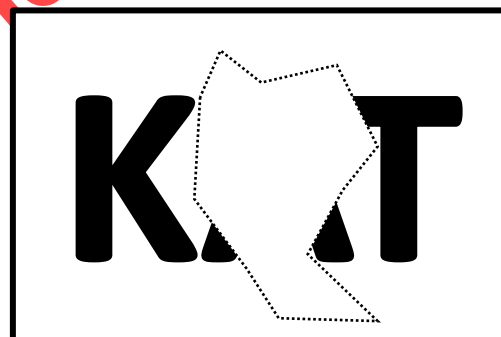
Revalidatie De Markgrave

de Markgrave

Excentrisch kijken

Reva

De Markgrave

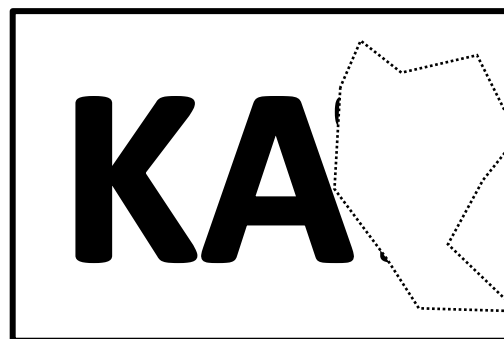
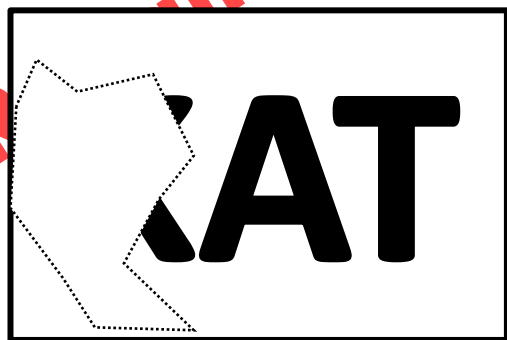
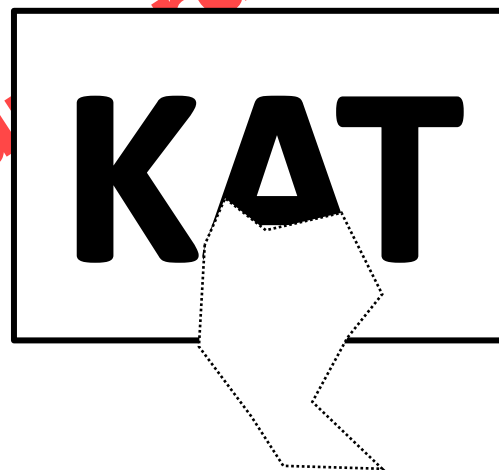
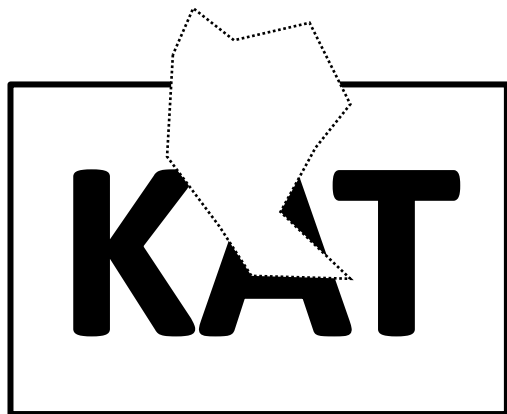

de Markgrave

Excentrisch kijken

Validatie De Markgrave

de Markgrave

Steady eye technique

- 1 De tekst van rechts naar links laten passeren

Revalidatie De Markgrave

de Markgrave

Excentrisch kijken + steady eye technique

- Beiden kunnen in combinatie met elkaar gebruikt worden
- Vergroting is niet altijd een oplossing

Revalidatie De Markgrave

de Markgrave

de Markgrave

UZ
JUVEN

ORUS

UZA

i

illeliger

Ganspoel
ng Woluwe

de Kade

ampus

Spermalie

UZ
GENT

De ket krabt

De ket krabt

de Markgrave

UZ
GENT

IS

at krabt **atie** **Mark** rollen van de trap.

anspoel
g Woluwe

ade
campus **Spermalie**

UZ
GENT

de Markgrave

UZ
GENT

IS

abt d kromen van de
atie **de Mark**

nspeel
g Woluwe

ade
campus **Spermalie**

UZ
GENT

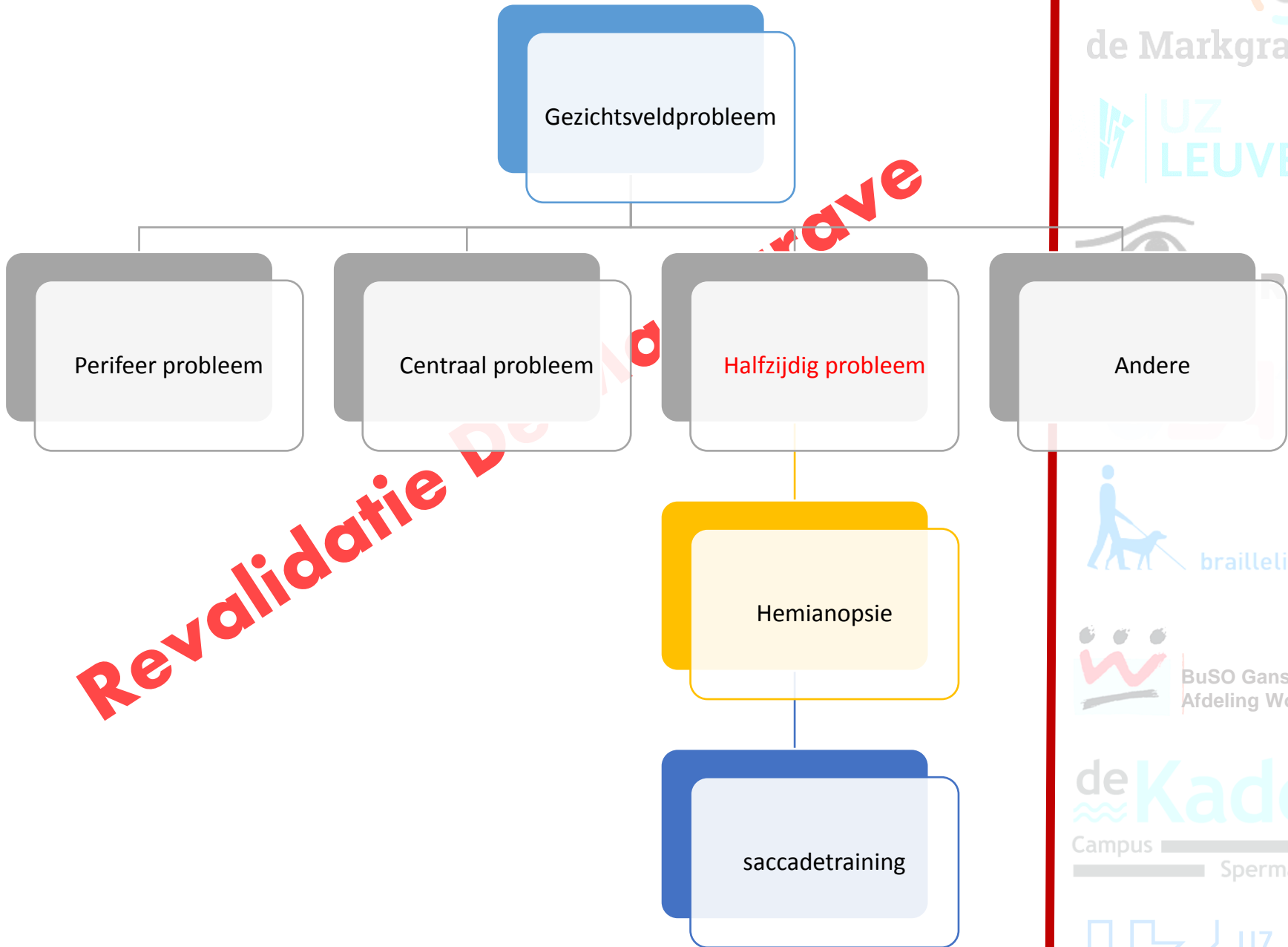
Kijkstrategietraining

- 1 Training vooral te overwegen bij verworven stoornis
- 1 Mogelijke taak ondersteuner:
  - 1 Bewustmaking van leerling (bvb. sociaal effect van geen oogcontact maken)
  - 1 Bewustmaking van de omgeving (bvb. waarom kijkt hij nooit naar mij als ik iets tegen hem zeg?)
  - 1 Indien verworven: stimuleren tot blijven toepassen excentrisch kijken en/of steady eye techniek

de Markgrave

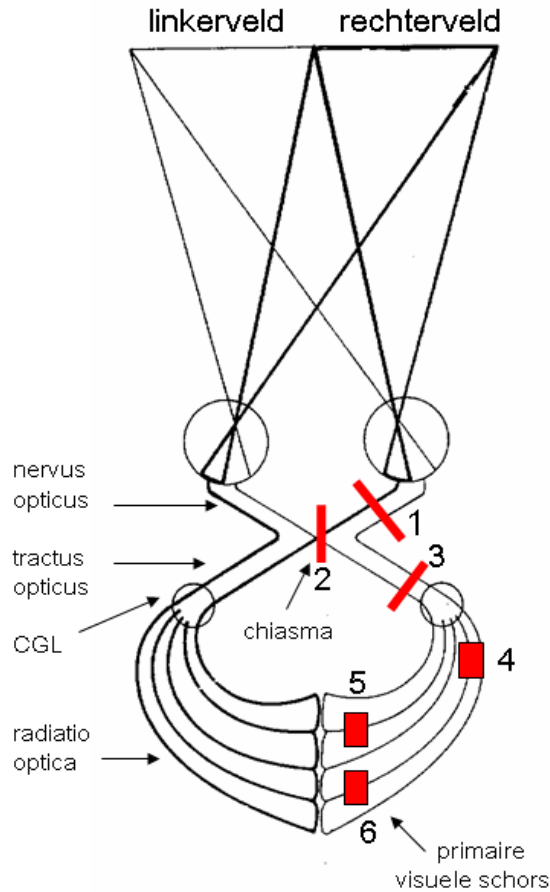
de Markgrave

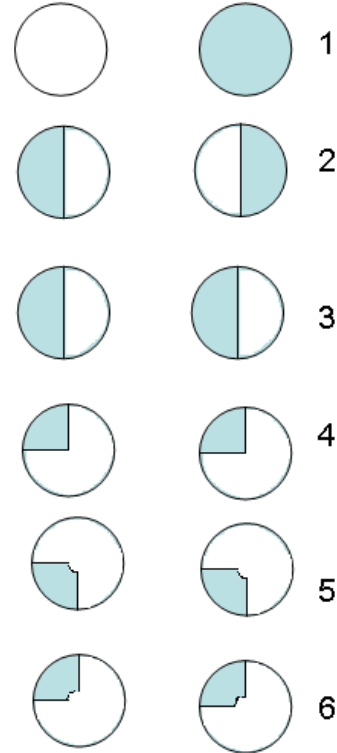
Werking

Rev

Gezichtsveld defect

linkeroog   rechteroog

de Markgrave

Behandeling

▣ Spontaan herstel

- ▣ 30-50% ondervindt een vorm van herstel binnen 3m

▣ Restitutie

▣ Compensatie

▣ Optische therapie

Revalidatie De Markgrave

de Markgrave

Kijkstrategietraining

1 Compensatie

1 obv saccades:

- o het defect compenseren en zo het gebied vergroten tot waar de blik reikt
- o spontane compenserende oogbewegingsstrategie ontstaat:
  - Meestal trage stapsgewijze saccadische zoekbeweging (stairstepstrategie)
  - Soms spontaan grote saccade voorbij het doelwit om het in het intacte hemiveld te brengen. Daarna corrigerende verschuiving om het in de fovea te brengen (overshootstrategie) + blik richten naar blinde hemiveld ipv naar midden van de scène.

Revalidatie De Markgrave

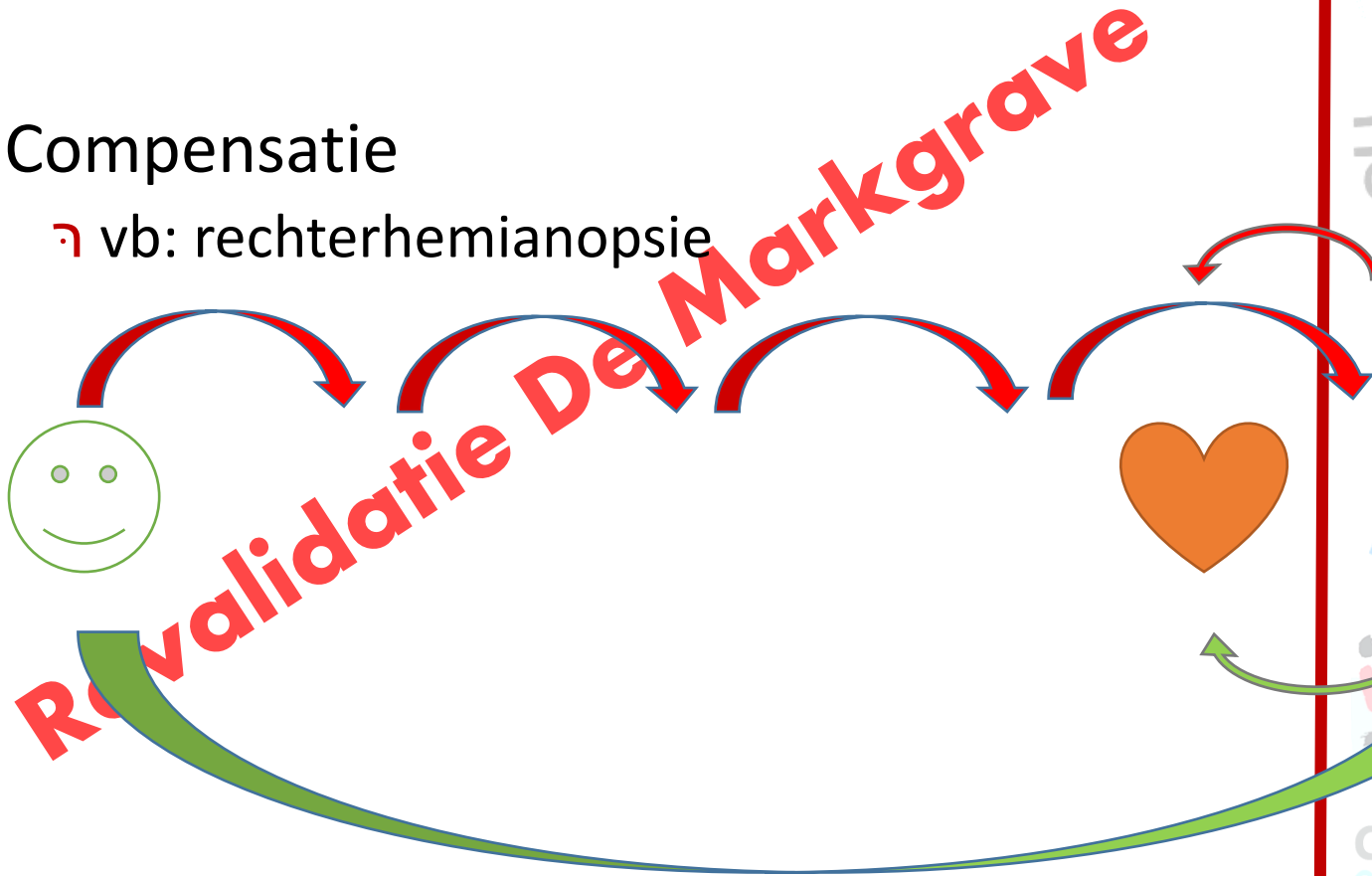
de Markgrave

Kijkstrategietraining

Compensatie

vb: rechterhemianopsie

de Markgrave

Kijkstrategietraining

1 Compensatie

- 1 Bewustwording
- 1 Aanleren oogbeweging grote saccade voorbij het voorwerp
- 1 Toepassing bij oefeningen met beamer, op computer, op papier, op straat,...

1 Mogelijke taak ondersteuner:

- 1 Observatie van het functioneren bij zoekopdrachten
- 1 De leerling stimuleren de techniek, geleerd in het revalidatiecentrum, te gebruiken in schoolse situaties zoals bij het bord lezen, in de turnles, op de speelplaats, bij zoekopdrachten,...

de Markgrave

de Markgrave

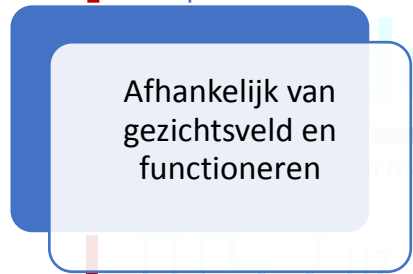
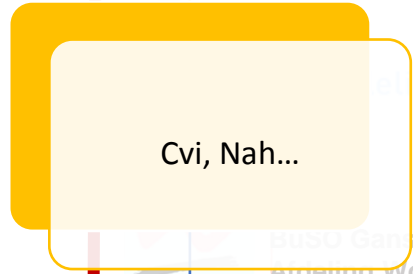
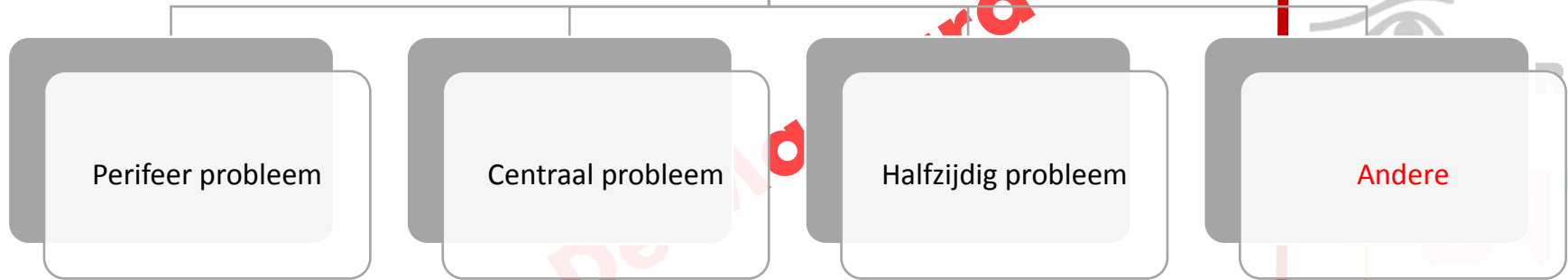

Gar

BUSO Ganspoel
Ardeing Woluwe

malie

UZ
GENT

Revalidatie De Markgrave

Andere

1 Testing

- 1 Oftalmologisch onderzoek
- 1 Orthoptisch onderzoek
- 1 Neuropsychologisch onderzoek
- 1 Observatie

Revalidatie De Markgrave

de Markgrave

Kijkstrategietraining

- 1 Leren gestructureerd te kijken (linksboven beginnen, schrijfrichting), zowel op papier als op bord. Voorwaarde: goed kunnen focussen en fixeren
- 2 Afhankelijk van het gezichtsveld en het functioneren
- 3 Mogelijke taak ondersteuner:
  - 1 Observatie van het kijkgedrag
  - 2 Bij elke taak opnieuw wijzen op het linksboven beginnen en systematisch kijken

de Markgrave

Conclusie

- 1 Kijkstrategieën bij kinderen gebeuren vaak spontaan
- 1 Toch is bewustwording goed
- 1 Uitzonderingen: verworven aandoeningen (zoals hemianopsie na hersenletsel), cvi, ...
- 1 Taak ondersteuner: vooral observatie in de klas, bewustwording en onderhouden van kijkstrategieën

de Markgrave

